

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA LOMLOE

Centro educativo

Código	Centro	Concello	Ano académico
27013703	CEIP de Quiroga	Quiroga	2023/2024

Área/materia/ámbito

Ensinanza	Nome da área/materia/ámbito	Curso	Sesións semanais	Sesións anuais
Educación primaria	Ciencias da Natureza	4º Pri.	3	105

Réxime

Réxime xeral-ordinario

Contido	Páxina
1. Introducción	3
2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias	4
3.1. Relación de unidades didácticas	5
3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas	5
4.1. Concrecións metodolóxicas	11
4.2. Materiais e recursos didácticos	12
5.1. Procedemento para a avaliación inicial	13
5.2. Criterios de cualificación e recuperación	13
6. Medidas de atención á diversidade	15
7.1. Concreción dos elementos transversais	15
7.2. Actividades complementarias	16
8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro	17
8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora	18
9. Outros apartados	18

1. Introducción

A presente Programación Didáctica (PD) está enmarcada no Decreto 155/2022 polo que se establece a ordenación e o currículo de educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia así como na Orde do 26 de maio de 2023 pola que se desenvolve o Decreto 155/2022, do 15 de setembro, polo que se establecen a ordenación e o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia e se regula a avaliación. A maiores, tamén teremos presente a Orde do 8 de setembro de 2021, pola que se desenvolve o Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia así como a Orde do 25 de xaneiro de 2022, pola que se actualiza a normativa de avaliación nas ensinanzas de educación primaria.

O CEIP de Quiroga enmárcase nunha zona rural do sur-leste da provincia de Lugo que abarca unha superficie de 324 km² e ten unha poboación aproximada de 3.300 habitantes, repartida en 22 parroquias e 123 entidades singulares de poboación. Todas as parroquias son de carácter rural a excepción da de Quiroga na que está emplazada a capitalidade municipal e o centro escolar.

Socioculturalmente, a zona pódese caracterizar en termos xerais como pertencente a un estrato medio a medio-baixo. A desaparición do tecido industrial extractivo da lousa, a grave crise económica que se está a sufrir a nivel mundial xunto coa inflación que esta provoca, ocasionan que parte da poboación se atope en condicións salariais precarias ou careza delas. A estes datos debemos engadir que nos últimos anos a poboación do municipio viuse incrementada pola chegada de familias inmigrantes procedentes de países tan diversos como China, Cuba, Venezuela, Marrocos, Ucraína. Tamén é significativo o número de familias que regresaron ao municipio procedentes doutras comunidades autónomas e o feito de que hai unha numerosa poboación de etnia xitana asentada nun poboado a 2 km do centro escolar.

A actividade económica basease en pequenas empresas de distintos sectores e na actividade agraria con diversas explotacións hortícolas, destacando o sector de cultivo de oliveiras (aceite), así como o vitivinícola. Tamén hai no municipio empresas de extracción de lousa. Nos últimos anos está adquirindo gran importancia o sector turístico debido ao privilexiado enclave do noso concello xa que forma parte da Ribeira Sacra e é a capitalidade do territorio Courel Mountains UNESCO Global Geopark. O Concello conta con numerosos servizos públicos como Casa do Concello, Centro de Saúde, Policía Local, Casa da Cultura, oficina de Turismo, CIM, aula CEMIT, Auditorio Municipal, Escola infantil, IES... así como diferentes lugares para o ocio e lecer como o paseo fluvial, parques infantís, campo de fútbol e pistas multideporte, rutas de sendeirismo sinalizadas... Hai que destacar a existencia de dous museos importantes: o Etnográfico e o Xeolóxico.

O centro ten horario de xornada mixta, sendo os luns o día con xornada de mañá e tarde. Ten servizo de transporte e comedor escolar e conta con unha unidade para cada nivel de Primaria, agás 2º EP que ten dúas. A ratio está en 16,5 alumnos/as por nivel e a porcentaxe de alumnado vulnerable é do 20% aproximadamente. Conta tamén con seccións bilingües nos niveis de 1º, 2º, 3º, e 4º de EP na área de educación Plástica e Visual. Cóntase tamén con outros recursos como: biblioteca incluída no PLAMBE que funciona como espazo multiusos, aulas dixitalizadas con encerado dixital, miniportátiles de aula desde o ciclo medio... Ademais o centro beneficiase e participa en programas como PROA+, Contratos Programa, Plan Proxecta, IGUALA-T. Tamén se acordou participar no PDI impulsado desde a biblioteca escolar: "Un territorio con moita historia", en referencia ao afondamento e posta en valor da historia do territorio Courel Mountains UNESCO Global Geopark.

O grupo-clase de 4º EP está formado por 17 alumnos/as (8 nenas e 9 nenos) con idades comprendidas entre os nove e dez anos. Como característica singular destacaríase que é un grupo cunha gran diversidade polo que todos os aspectos que derivan dela serán tidos en conta a nivel metodolóxico. Teranse en conta, polas características do grupo os seguintes protocolos e /ou programas educativos destinados á diversidade da aula.

-Protocolo de consenso sobre o TDA-H na infancia e na adolescencia (segundo indicacións do DO por sospeita de posible alumno con TDAH)

-Protocolo para a prevención e o control do absentismo escolar.

-Protocolo para a prevención, detección e tratamento do acoso e ciberacoso escolar

-Protocolo de protección de datos.

A área de Ciencias da Natureza concíbese como un ámbito cuxo obxectivo principal é que as nenas e nenos sexan persoas responsables e respectuosos co mundo no que viven. Para iso deben adquirir conceptos, destrezas e actitudes relacionadas co coñecemento e a organización dos seres vivos, a materia, as forzas e formas de enerxía, así como o funcionamento do corpo humano, para abordar a importancia do coidado da saúde e o benestar emocional.

A área estrutúrase en catro bloques de contidos que son:

- Bloque 1, Cultura científica

- Bloque 2, A vida no noso planeta

- Bloque 3, Materia, forzas e enerxía

- Bloque 4, Tecnoloxía e dixitalización.

Formularanse sete unidades didácticas que desenvolverán a totalidade dos bloques de contido durante o presente curso escolar.

2. Obxectivos e súa contribución ao desenvolvemento das competencias

Obxectivos	CCL	CP	STEM	CD	CPSAA	CC	CE	CCEC
OBX1 - Expor e dar resposta a cuestións científicas sinxelas, utilizando diferentes técnicas, instrumentos e modelos propios do pensamento científico, para interpretar e explicar feitos e fenómenos que ocorren no medio natural.	1-2-3		2-4	1-2		4		
OBX2 - Coñecer e tomar conciencia do propio corpo, así como das emocións e sentimentos propios e alleos, aplicando o coñecemento científico, para desenvolver hábitos saudables e para conseguir o benestar físico, emocional e social.			5		1-2-3	3		
OBX3 - Identificar as características dos diferentes elementos ou sistemas do medio natural, analizando a súa organización e propiedades, e establecendo relacións entre estes, para recoñecer o seu valor, conservalo, melloralo e emprender accións para o seu uso responsable.			1-2-4-5	1		4	1	1
OBX4 - Identificar as causas e consecuencias da intervención humana na contorna, para mellorar a capacidade de afrontar problemas, buscar solucións e actuar de maneira individual e cooperativa na súa resolución, e para poñer en práctica estilos de vida sustentables e consecuentes co respecto, o coidado e a protección das persoas e do planeta.	5		2-5		4	1-3-4	1	
OBX5 - Utilizar dispositivos e recursos dixitais de forma segura, responsable e eficiente, para buscar información, comunicarse e traballar de maneira individual, en equipo e en rede, e para reelaborar e crear contido dixital de acordo coas necesidades dixitais do contexto educativo.	3		4	1-2-3-4-5				4
OBX6 - Resolver problemas a través de proxectos de deseño e da aplicación do pensamento computacional, para xerar cooperativamente un produto creativo e innovador que responda a necesidades concretas.			3-4	5	3-4-5		1-3	4

Descrición:

3.1. Relación de unidades didácticas

UD	Título	Descrición	% Peso materia	Nº sesións	1º trim.	2º trim.	3º trim.
1	AS PERSOAS SOMOS SERES VIVOS	<ul style="list-style-type: none"> - Somos seres vivos. - Como é o noso corpo: principais partes e órganos do corpo - Crecemos e cambiamos. - Hábitos saudables. 	11	16	X		
2	A RELACIÓN E A REPRODUCCIÓN	<ul style="list-style-type: none"> - Que é a relación? - os órganos dos sentidos. - Movémonos. - A reprodución. 	18	18	X		
3	A NUTRICIÓN É IMPORTANTE	<ul style="list-style-type: none"> - Como é a nutrición - Dixerimos os alimentos. - A respiración. - A circulación e a excreción 	18	17		X	
4	COIDAS A SAÚDE?	<ul style="list-style-type: none"> - Que é a saúde - Os nosos alimentos. - A dieta saudable. - A dieta saudable. - Estamos en forma. 	18	18		X	
5	FORZAS E MÁQUINAS POR TODAS PARTES	<ul style="list-style-type: none"> - Que son as forzas? - As máquinas e as forzas. - As máquinas cambian., - Os avances técnicos e a sociedade. 	18	16			X
6	NAVEGAMOS POR INTERNET	<ul style="list-style-type: none"> - Internet e a www - Buscamos información en Internet. - A comunicación na era dixital. - Regras básicas de netiqueta. 	12	16			X
7	UNIDADE TRANSVERSAL	Contidos comúns nos tres trimestres	5	4	X	X	X

3.2. Distribución currículo nas unidades didácticas

UD	Título da UD	Duración
1	AS PERSOAS SOMOS SERES VIVOS	16

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Coñecer a morfoloxía externa e interna do corpo, identificando os aparellos e órganos implicados na realización das funcións vitais.	Recoñecer e sinalar en siluetas, as partes do corpo; relacionar as etapas da vida coas súas características e identificar emocións que provocan determinadas situacións	PE	80
CA2.2 - Adoptar hábitos de vida saudables valorando a importancia dunha alimentación variada, equilibrada e sustentable, o exercicio físico, o contacto coa natureza, o descanso, a hixiene, o uso adecuado das novas tecnoloxías e a prevención de accidentes e enfermidades.	Realizar un cuestionario para avaliar os hábitos saudables e sumar os puntos obtidos. sacar conclusións e comentar co grupo clase os resultados obtidos.	TI	20
CA2.3 - Identificar actitudes que fomenten o benestar emocional e social, xestionando as emocións propias e respectando as dos demais, mostrando empatía e establecendo relacións afectivas saudables.	Debatir sobre que hábitos saudables están relacionados coa saúde mental e emocional		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Importancia da función de nutrición para o ser humano e identificación dos aparellos relacionados con ela (dixestivo, respiratorio, circulatorio e excretor). - Sistema nervioso e o aparello locomotor. Os ósos, as articulacións e os músculos. Hábitos de hixiene postural nas súas actividades diarias. - Pautas para a prevención de enfermidades, riscos e accidentes na súa contorna máis próxima. - Pautas que fomenten unha saúde emocional e social adecuadas: hixiene do sono, xestión do lecer e do tempo libre, contacto coa natureza, uso adecuado de dispositivos dixitais e estratexias para o fomento de relacións sociais saudables. Educación afectivo-sexual.

UD	Título da UD	Duración
2	A RELACIÓN E A REPRODUCCIÓN	18

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Coñecer a morfoloxía externa e interna do corpo, identificando os aparellos e órganos implicados na realización das funcións vitais.	Completar unha táboa con diferentes datos sobre os cinco sentidos, outracos ósos e músculos e relacionar os órganos dos diferentes aparellos cos seus órganos	PE	75
CA2.3 - Identificar actitudes que fomenten o benestar emocional e social, xestionando as emocións propias e respectando as dos demais, mostrando empatía e establecendo relacións afectivas saudables.	Realizar un cuestionario sobre as dificultades asociadas a diferentes discapacidades e como axudar a superalas.	TI	25

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

Contidos

- Aspectos básicos das funcións vitais do ser humano: relación, nutrición e reprodución. Importancia dos órganos dos sentidos e do seu coidado para relacionarse coa contorna.
- Importancia da función de nutrición para o ser humano e identificación dos aparellos relacionados con ela (dixestivo, respiratorio, circulatorio e excretor).
- Sistema nervioso e o aparello locomotor. Os ósos, as articulacións e os músculos. Hábitos de hixiene postural nas súas actividades diarias.
- Pautas que fomenten unha saúde emocional e social adecuadas: hixiene do sono, xestión do lecer e do tempo libre, contacto coa natureza, uso adecuado de dispositivos dixitais e estratexias para o fomento de relacións sociais saudables. Educación afectivo-sexual.

UD	Título da UD	Duración
3	A NUTRICIÓN É IMPORTANTE	17

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.1 - Coñecer a morfoloxía externa e interna do corpo, identificando os aparellos e órganos implicados na realización das funcións vitais.	Identificar e relacionar os órganos e aparellos da nutrición, identificar o proceso da dixestión, respiración, proceso da excreción e circulación	PE	80
CA2.2 - Adoptar hábitos de vida saudables valorando a importancia dunha alimentación variada, equilibrada e sustentable, o exercicio físico, o contacto coa natureza, o descanso, a hixiene, o uso adecuado das novas tecnoloxías e a prevención de accidentes e enfermidades.	Recoñecer e identificar hábitos saudables, recomendacións e pautas que benefician aos aparellos implicados na nutrición	TI	20

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

- Aspectos básicos das funcións vitais do ser humano: relación, nutrición e reprodución. Importancia dos órganos dos sentidos e do seu coidado para relacionarse coa contorna.
- Importancia da función de nutrición para o ser humano e identificación dos aparellos relacionados con ela (dixestivo, respiratorio, circulatorio e excretor).
- Pautas para unha alimentación saudable e sustentable. Pirámide dos alimentos e clasificación en función dos seus nutrientes principais.
- Pautas para a prevención de enfermidades, riscos e accidentes na súa contorna máis próxima.

UD	Título da UD	Duración
4	COIDAS A SAÚDE?	18

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
-------------------------	------------------------	----	---

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA2.2 - Adoptar hábitos de vida saudables valorando a importancia dunha alimentación variada, equilibrada e sustentable, o exercicio físico, o contacto coa natureza, o descanso, a hixiene, o uso adecuado das novas tecnoloxías e a prevención de accidentes e enfermidades.	Identificar os distintos alimentos segundo a súa función, recoñecer a dieta saudable e deseñar un plan para manterse en forma.	PE	80
CA2.3 - Identificar actitudes que fomenten o benestar emocional e social, xestionando as emocións propias e respectando as dos demais, mostrando empatía e establecendo relacións afectivas saudables.	Levar un rexistro semanal das actividades de ocio identificando as emocións que nos deparan	TI	20

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Aspectos básicos das funcións vitais do ser humano: relación, nutrición e reprodución. Importancia dos órganos dos sentidos e do seu coidado para relacionarse coa contorna. - Pautas para unha alimentación saudable e sustentable. Pirámide dos alimentos e clasificación en función dos seus nutrientes principais. - Pautas para a prevención de enfermidades, riscos e accidentes na súa contorna máis próxima. - Pautas que fomenten unha saúde emocional e social adecuadas: hixiene do sono, xestión do lecer e do tempo libre, contacto coa natureza, uso adecuado de dispositivos dixitais e estratexias para o fomento de relacións sociais saudables. Educación afectivo-sexual.

UD	Título da UD	Duración
5	FORZAS E MÁQUINAS POR TODAS PARTES	16

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.1 - Identificar as características, a organización e as propiedades dos elementos do medio natural a través de metodoloxías de indagación utilizando as ferramentas e procesos adecuados.	Enumera as máquinas simples e o tipo de enerxía coa que funcionan. Construír unha catapulta seguindo instrucións.	PE	80
CA3.3 - Analizar os efectos das forzas sobre determinados obxectos de uso común realizando experiencias sinxelas e pequenas investigacións con máquinas e aparellos.	Identifica os tipos de forzas, os seus efectos así como inventos e descubrimentos que cambiaron a historia.		
CA3.2 - Recoñecer a través de pequenas investigacións diferentes formas de produción da calor e os seus efectos sobre os corpos.	Realizar un experimento seguindo o método científico para explicar o efecto invernadero.	TI	20

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Cambios reversibles e irreversibles que experimenta a materia desde un estado inicial a un final para recoñecer os procesos e transformacións que ocorren na materia en situacións da vida cotiá.

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Características e propiedades da calor. Materiais condutores e illantes, instrumentos de medición e aplicacións na vida cotiá. - Forzas de contacto e a distancia. Efecto sobre os obxectos dependendo do seu tamaño, masa e forma. - Máquinas simples, o seu efecto sobre as forzas e aplicacións na natureza e usos na vida cotiá. Planificación e montaxe dalgunha máquina de construción sinxela.

UD	Título da UD	Duración
6	NAVEGAMOS POR INTERNET	16

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA3.4 - Identificar problemas ecosociais, propoñer posibles solucións e poñer en práctica hábitos de vida sustentable, recoñecendo comportamentos respectuosos de coidado e protección da contorna e uso sustentable dos recursos naturais, e expresando os cambios positivos e negativos causados no medio pola acción humana.	Identifica o cambio climático como un grave problema ecosocial e propón, al menos, dúas medidas para atallalo.	PE	70
CA4.1 - Utilizar dispositivos e recursos dixitais, de acordo coas necesidades do contexto educativo de forma segura, buscando información, comunicándose e traballando de forma individual e en equipo, reelaborando e creando contidos dixitais sinxelos.	Buscar e copiar o significado de diferentes palabras no RAG de xeito individual. Elaborar un texto empregando este vocabulario.		
CA4.2 - Construír en equipo un produto final sinxelo que dea solución a un problema de deseño, propoñendo posibles solucións, probando diferentes prototipos e utilizando de forma segura as ferramentas, técnicas e materiais adecuados.	Elaborar en equipo un texto no miniportatil buscando información nunha páxina segura de Internet.		
CA4.3 - Presentar o produto final dos proxectos de deseño en diferentes formatos e explicando os pasos seguidos.	Enriquecer e mellorar a presentación dun traballo da clase: engadir cabeceira, imaxe, elixir tipo de letra...	TI	30
CA4.4 - Resolver, de forma guiada, problemas sinxelos de programación, modificando algoritmos de acordo con principios básicos do pensamento computacional.	Resolver de forma guiada, nun obradoiro, problemas sinxelos de programación.		
CA4.5 - Participar en diversas tarefas en equipo, desenvolvendo distintos roles que favorezan o obxectivo final dun proxecto respectando as normas básicas de convivencia.	Participar activamente no traballo en equipo, desenvolvendo adecuadamente o rol que se lle asigne.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos
<ul style="list-style-type: none"> - Uso responsable dos recursos naturais do planeta. Importancia da calidade do aire e auga da nosa contorna. - Dixitalización da contorna persoal de aprendizaxe:

Contidos

- Dispositivos e recursos dixitais de acordo coas necesidades do contexto educativo.
- Estratexias de procura guiada de información seguras e eficientes en Internet (valoración, discriminación, selección e organización).
- Tratamento e elaboración de textos sinxelos para comunicar información (título, formato, edición, gardar arquivo e compartir a través de plataformas dixitais).
- Aplicación das regras básicas de seguridade e privacidade para navegar por Internet para protexer a contorna dixital persoal de aprendizaxe.
- Recursos e plataformas dixitais restrinxidas e seguras para comunicarse con outras persoas. Etiqueta dixital, regras básicas de cortesía e respecto e estratexias para resolver problemas na comunicación dixital.
- Estratexias para fomentar o benestar dixital. Recoñecemento dos riscos asociados a un uso inadecuado e pouco seguro das tecnoloxías dixitais (tempo excesivo de uso, ciberacoso, acceso a contidos inadecuados, publicidade e correos non desexados?) e estratexias de actuación.
- Proxectos de deseño e pensamento computacional:
 - Planificación dun proxecto sinxelo, identificando e seleccionando adecuadamente os materiais, ferramentas e obxectos necesarios para a súa consecución.
 - Fases dos proxectos de deseño: identificación de necesidades, deseño, prototipado e proba, avaliación e comunicación.
 - Iniciación á programación. Recursos dixitais (plataformas dixitais de iniciación á programación, aplicacións de programación por bloques, robótica educativa...).
- Vocabulario básico do ámbito tecnolóxico.
- Técnicas cooperativas para o traballo en equipo, estratexias para a xestión de conflitos e promoción de condutas empáticas e inclusivas.

UD	Título da UD	Duración
7	UNIDADE TRANSVERSAL	4

Criterios de avaliación	Mínimos de consecución	IA	%
CA1.4 - Comunicar os resultados das investigacións a través de diferentes formatos, comparando os resultados obtidos coas predicións realizadas.	Elabora un texto escrito, en cómic e nun procesador de textos, onde expón os resultados das súas experimentacións.	PE	40
CA1.1 - Formular preguntas e realizar predicións razoadas sobre obxectos, feitos e fenómenos do medio natural a través da observación.	Razona as hipóteses cando utiliza o método científico	TI	60
CA1.2 - Buscar e seleccionar información, de diferentes fontes seguras e fiables, adquirindo léxico científico básico, utilizándoa en investigacións relacionadas co medio natural.	Busca e selecciona información atendendo a criterios de fiabilidade. Utiliza e comprende o vocabulario científico básico de cada unidade		
CA1.3 - Realizar experimentos guiados, de forma individual ou en equipo, utilizando diferentes técnicas de indagación e instrumentos de forma segura, realizando observacións e medicións precisas, rexistrando os datos correctamente.	Realiza experimentos guiados de forma individual ou en equipo, utilizando o método científico: observación, descrición do problema, formulación de hipóteses, experimentación, rexistro de datos, conclusión.		

Lenda: IA: Instrumento de Avaliación, %: Peso orientativo; PE: Proba escrita, TI: Táboa de indicadores

Contidos

- Importancia do uso da ciencia e da tecnoloxía para axudar a comprender as causas das propias accións, tomar decisións razoadas e realizar tarefas de forma máis eficiente.
- Fomento da curiosidade, a iniciativa e a constancia na realización das diferentes investigacións a través da observación e formulación de hipótese.
- Vocabulario científico básico relacionado coas diferentes investigacións.
- Procedementos de indagación adecuados ás necesidades da investigación, identificación e clasificación da información relevante, de maneira individual ou en equipo.
- Realización de experimentos, de maneira individual ou en equipo, utilizando o método científico.
- Uso de instrumentos e dispositivos apropiados para realizar observacións e medicións precisas de acordo coas necesidades da investigación rexistrando os seus resultados.
- Comunicación guiada dos resultados da investigación, de forma oral ou escrita, utilizando diferentes soportes (textos orais ou escritos, maquetas, presentacións, murais).

4.1. Concrecións metodolóxicas

A presente PD remítese en primeira instancia ás liñas de actuación reflectidas no Decreto 155, así como na Orde do 26 de maio de 2023, as cales se levarán a cabo ao longo do curso. En cada sesión, e con independencia do traballo específico a tratar nelas, establecerase unha rutina que permitirá desenvolver no alumnado a automatización nalgunhas cuestións básicas a tratar ao longo de toda a etapa e a aclimatación dende o comezo da sesión como enfoque preparatorio para esta, buscando o silencio e a recepción activa, tan necesario para calquera das actividades a realizar na sesión.

A realización de diversas tarefas, actividades ou proxectos de xeito autónomo e/ou guiado por parte do alumnado será unha condición primordial para acadar unha aprendizaxe significativa. Todo isto, terá un enfoque globalizador, de carácter interdisciplinar, transversal, tratando de achegar o coñecemento científico ao alumnado.

A contorna será un medio idóneo para a adquisición de novas aprendizaxes, comezando polas máis próximas á súa realidade (sinxelas) e ata chegar a outras máis complexas.

O traballo individual, en pares ou en equipo (traballo colaborativo) serán as opcións máis empregadas para favorecer a participación total do alumnado.

Todo isto debe rexirse polos principios de normalización e inclusión e así poder atender á diversidade existente na nosa aula.

En resumo, a metodoloxía será activa, participativa, comunicativa e intentará incluír novas experiencias que fomenten a innovación educativa na medida que seña posible, coa finalidade de incentivar e motivar ao alumnado cara a novas aprendizaxes.

ASPECTOS XERAIS

- Partir dos coñecementos previos do alumno.
- Partir do contexto máis próximo e do seu nivel evolutivo, cognitivo e emocional.
- Ter en conta a diversidade: respectar os ritmos e estilos de aprendizaxe.
- Potenciar as metodoloxías activas:
 - * Combinar traballo individual e cooperativo
 - * Aprendizaxe por proxectos
- Enfoque orientado á realización de tarefas e resolución de problema.s
- Uso habitual de dispositivos e recursos dixitais para levar a cabo as tarefas encomendadas.
- Ligazóns de interese relacionadas coa materia.
- Papel facilitador do docente
- A lectura como factor fundamental para o desenvolvemento das competencias clave.

ELEMENTOS METODOLÓXICOS

- Instrumentos metodolóxicos: Visual Thinking / Aprendizaxe Baseada no Pensamento / Aprendizaxe baseada en retos / Pensamento artístico / Traballo cooperativo.
- Agrupamentos: Flexibles en función dos itinerarios escollidos (Individual, en grupos cooperativos heteroxéneos ou en gran grupo).

- Procesos cognitivos: Activar, Recordar, Analizar, Seleccionar, Secuenciar, Resolver, Aplicar, Comparar, Deliberar, Crear.

A realización de diversas tarefas, actividades ou proxectos de xeito autónomo e/ou guiado por parte do alumnado será unha condición primordial para acadar unha aprendizaxe significativa. Todo isto, terá un enfoque globalizador, de carácter interdisciplinar, transversal, tratando de achegar o coñecemento científico ao alumnado.

A contorna será un medio idóneo para a adquisición de novas aprendizaxes, comezando polas máis próximas á súa realidade (sinxelas) e ata chegar a outras máis complexas.

O traballo individual, en parellas ou en equipo (traballo colaborativo) serán as opcións máis empregadas para favorecer a participación total do alumnado.

Todo isto debe rexirse polos principios de normalización e inclusión e así poder atender á diversidade existente na nosa aula.

En resumo, a metodoloxía será activa, participativa, comunicativa e intentará incluír novas experiencias que fomenten a innovación educativa na medida que seña posible, coa finalidade de incentivar e motivar ao alumnado cara a novas aprendizaxes.

Deste xeito, partiremos sempre dos coñecementos previos do alumnado, así como do contexto próximo e do seu nivel evolutivo, cognitivo e emocional. Sen esquecer nos da diversidade existente na aula, respetando os seus ritmos e estilos de aprendizaxe.

A maiores potenciaremos metodoloxías activas: combinar o traballo individual e cooperativo, aprendizaxe por proxectos (PDI do centro educativo), enfoque orientado á realización de tarefas e resolución de problemas así como o uso habitual de dispositivos e recursos dixitais.

Como docentes seremos facilitadores da aprendizaxe, promovoremos a lectura como factor fundamental das competencias cla

Desde o punto de vista da metodoloxía específica desta área, ponse o foco nos seguintes aspectos

I. Educación integral orientada a formar persoas:

- Indagadoras e analíticas.
- Informadas e cultas.
- Reflexivas e críticas.
- Boas comunicadoras.
- Colaboradoras e participativas
- Comprometidas e éticas.
- Creativas.
- Respectuosas e con mentalidade aberta.

1. Desenvolvemento sostible desde o punto de vista ambiental e social: as ciencias Naturais educan cidadáns globais, persoas comprometidas consigo mesmas, cos demais e co planeta. O alumnado debe ser capaz de reflexionar sobre os retos do século XXI e deben contribuír á construción dun mundo mellor.

2. Proxecto conectado coa realidade que promove a aprendizaxe competencial. Para iso, cada unidade didáctica organízase ao redor dunha situación de aprendizaxe, unha experiencia de aprendizaxe (problema, tema, reto...) motivadora, real e próxima ao alumnado. As unidades seguen unha ruta didáctica en catro fases:

- Espertar a curiosidade do alumno e tomar conciencia da situación-problema
- Aprendizaxe orientada cara aos contidos necesarios e o desenvolvemento das habilidades de pensamento.
- Aplicación do aprendido nas tarefas complexas, con forte sentido competencial e actitudinal.
- Consolidación, valoración do aprendido e personalización.

4.2. Materiais e recursos didácticos

Denominación
Encerado dixital
Ordenador para a docente con diferentes aplicacións e recursos. Autofalantes
Aula virtual do centro (recursos, tarefas, contidos...)
Libro impreso e libro dixital para docente e aumnado.

Material variado para consulta, localizado na aula e/o na biblioteca do centro.
Libreta individual tamaño dinA4
Material diverso fotocopiado de diferentes editoriais.
Material funxible (cartolinas, folios, pinturas, rotuladores...)
Repositorio de contidos Abalar

Empregaremos unha variedade significativa de recursos didácticos coa finalidade de ofertarlle ao alumnado un amplo abano de posibilidades para as súas aprendizaxes. Intentaremos motivalo e implicalo no proceso de ensino-aprendizaxe procurando que os recursos empregados posibiliten unha aprendizaxe activa por parte do alumnado.

5.1. Procedemento para a avaliación inicial

Unha vez revisados os informes individualizados dos alumnos/as, levarase a cabo unha proba co fin de coñecer o punto de partida real do presente curso escolar. Tamén se requirirá información que se considere de especial interese, ao equipo docente do curso anterior, información que ampliará e complementará a obtida polos medios anteriormente descritos.

Os recursos para levar a cabo a avaliación inicial aplicaranse en dúas vías:

Do grupo da clase

- Intercambio de información entre equipos docentes sobre o grupo en xeral. Abordaranse todas as peculiaridades do grupo, as interaccións que se producen nel e as dinámicas que funcionaron ben ao longo do tempo. Tamén se incorporarán datos relativos a alumnos con necesidades especiais, discapacidades ou dificultades de aprendizaxe.

- Formulación de dinámicas de grupo para detectar como se relaciona o alumnado entre si e co profesorado. Este punto realizarase mediante a observación directa.

De cada alumno en particular

- Observación directa do seu traballo e da interacción cos outros.
- Rutinas de pensamento.
- Probas de avaliación inicial.

A avaliación inicial levarase a cabo ao longo da segunda semana do inicio do curso e servirá para poder establecer uns criterios claros e concisos do nivel mínimo da clase en xeral, de cada alumno/a en particular e para informar sobre as dificultades que se detectan a nivel de necesidades de intervención do profesorado especialista en AL, PT, da que se dará cumprida información na Reunión de Avaliación que se realizará no centro.

Neste senso cómpre ter en conta tamén os informes individualizados do alumnado de nova incorporación ao centro, xa que son a única referencia previa dispoñible.

As probas de avaliación inicial consistirán nunha ficha para respostar de xeito escrito e comprobar os coñecementos de cada unha das materias correspondentes ao curso anterior. A partir do conxunto de datos obtidos das probas anteriormente citadas, comunicarase ao DO e ao equipo docente, as medidas que xa se poden ir tomando na aula (reforzos e/ou atención individualizada) e de ser posible e/ou necesario convir o modo de intervención máis eficaz daquelas posibles dificultades detectadas, especialmente das que precisen persoal docente adicional. Estas necesidades quedan reflectidas nun documento que a titora entrega na Reunión de Avaliación anteriormente citada e que se celebrará na última semana do mes de setembro (luns 25 de setembro)

5.2. Criterios de cualificación e recuperación

Pesos dos instrumentos de avaliación por UD:

Unidade didáctica	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7	Total
Peso UD/ Tipo Ins.	11	18	18	18	18	12	5	100
Proba escrita	80	75	80	80	80	70	40	76
Táboa de indicadores	20	25	20	20	20	30	60	24

Crterios de cualificación:

A avaliación da aprendizaxe do alumnado levarase a cabo tomando como referentes o grao de adquisición das competencias, o logro dos obxectivos da etapa e os criterios de avaliación.

Avaliación continua e formativa

- Portafolio, coa colección de producións gráficas do alumno, permite ao profesorado avaliar con evidencias obxectivas non só o produto final, senón tamén o proceso que os estudantes seguiron para a súa realización.
- Lista de cotexo con criterios obxectivos, claros, relevantes e relacionados coas aprendizaxes a avaliar.
- Diana para avaliar actitudes persoais, que permite obter conclusións sobre as actitudes persoais do alumnado en canto a participación, cumprimento das normas, responsabilidade, respecto aos compañeiros e coidado do material, así como realizar comparacións na evolución destas actitudes ao longo dun período de tempo. Ex.
- Cuestionarios de autoavaliación constitúen ferramentas moi eficaces para que os alumnos poidan medirse e comprobar os seus avances.
- Probas de avaliación das unidades didácticas, son unha ferramenta apropiada para comprobar a adquisición dos saberes básicos e o desenvolvemento das competencias dunha forma fiable e obxectiva. As probas de avaliación da unidade fomentan o pensamento e contribúen á aprendizaxe significativa, permitindo avaliar en que medida o estudante adquiriu determinadas aprendizaxes, se sabe relacionar diferentes saberes entre si e se é capaz de transferir as destrezas adquiridas a outro contexto cunhas particularidades distintas (sen apoios, con tempo limitado...).

Avaliación trimestral ou sumativa

- Escala de valoración do caderno persoal do alumnado. permite facer un seguimento do seu traballo na aula, ademais de ser un medio de comunicación entre a familia e a escola. Valorarase a presentación, a organización e a execución das actividades e tarefas incluídas no caderno.
- Escala de coavaliación, que favorece a aprendizaxe do alumnado, permite interiorizar os criterios de éxito ao examinar as producións doutros compañeiros, á vez que se identifican elementos de calidade e boas actitudes tanto no traballo dos demais como no propio.

No tocante á calificación dos trimestres, a nota extraerase da media ponderada obtida entre as calificacións das UD que compoñen o trimestre, para iso empregaremos os instrumentos de avaliación anteriormente sinalados.

Así mesmo, a unidade didáctica "Unidade transversal", será avaliada dende o comezo da actividade lectiva ata o término da mesma cun peso igualitario en cada trimestre, dado que trata contidos actitudinais e contidos comúns a tódalas unidades didácticas restantes.

Polo tanto, ao final de cada trimestre, unha vez avaliadas as unidades didácticas correspondentes a cada un deles, realizarase unha media ponderada entre estas (que teñen un peso equivalente), sumando a parte correspondente da unidade transversal para así conseguir o 100% da nota trimestral.

Finalmente, a nota da avaliación ordinaria obterase seguindo unha avaliación continua, tendo especialmente en conta o progreso do alumno/a na terceira avaliación. Deste modo, os dous primeiros trimestres contarán cun peso dun 30%, mentres que o terceiro contará cun peso dun 40% sobre o total. A promoción será decidida polo equipo docente en sesión de avaliación. A decisión será tomada de forma colexiada tendo en conta os criterios de promoción e tomando especialmente en consideración a información e o criterio do titor/a.

No caso de obter un número decimal aplicaremos a seguinte equivalencia coas décimas:

* 1,2,3,4 décimas: o número enteiro quedaría como está (por exemplo: 6,3=6).

* 5,6,7,8,9 décimas: ao número enteiro se lle engade 1 unidade (por exemplo: 6,6=7)

A nota trimestral, no tocanta o que ás UD se refire é a seguinte:

* 1º trimestre, 30%

* 2º trimestre, 35%

* 3º trimestre, 35%

Finalmente, a nota da avaliación ordinaria obterase seguindo unha avaliación continua, tendo especialmente en conta o progreso do alumno/a na terceira avaliación. A promoción será decidida polo equipo docente en sesión de

avaliación. A decisión será tomada de forma colexiada tendo en conta os criterios de promoción e tomando especialmente en consideración a información e o criterio do titor/a.

Criterios de recuperación:

De acordo co artigo 20 da Lei Orgánica 3/2020, de 29 de decembro, pola que se modifica a Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación, así como a orde de 25 de xaneiro de 2022, a avaliación durante a etapa de Educación Primaria será continua e global, tendo en conta o proceso de aprendizaxe. Feito polo cal, aprobando avaliacións posteriores recupéranse avaliacións anteriores, de ser o caso.

Por outra banda, se nalgún momento se obtén unha calificación negativa, porase en marcha un programa de reforzo individualizado para ese alumno en cuestión, como medida ordinaria de atención á diversidade.

6. Medidas de atención á diversidade

Segundo a Orde do 8 de setembro de 2021, pola que se desenvolve o Decreto 229/2011, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia, na etapa da educación primaria porase especial énfase na atención á diversidade do alumnado, na detección precoz das súas necesidades específicas e no establecemento de mecanismos de apoio e reforzo tan pronto como se detecten dificultades de aprendizaxe co obxecto de reforzar a inclusión e asegurar o dereito a unha educación de calidade.

Neste sentido, cobra especial relevancia nesta aula en neste curso o tratamento do Alumnado con Necesidade Específica de Apoio Educativo (ACNEAE), entendidos como os alumnos e alumnas que requiran unha atención educativa diferente á ordinaria, por presentar trastornos de atención ou de aprendizaxe ou por atoparse en situación de vulnerabilidade socioeducativa.

O documento de referencia será o Plan Xeral de Atención á Diversidade, no que figurarán as posibles medidas tanto ordinarias como extraordinarias de atención á diversidade. Neste sentido, a información obtida na avaliación inicial axudará a escoller a/as medida/as de atención á diversidade. Deste xeito, no grupo de 3º de educación primaria adoptaremos as seguintes medidas ordinarias para dar resposta as necesidades do noso alumnado: adaptaremos tempos e instrumentos de avaliación, faremos reforzo educativo, recibiremos apoio por parte de mestres con dispoñibilidade horaria, contaremos co reforzo do profesorado PROA +.

Do mesmo xeito, de ser insuficientes as ordinarias poremos en marcha as seguintes medidas extraordinarias: apoios do profesorado especialista en audición e linguaxe e pedagogía terapéutica.

O traballo coordinado xunto co Departamento de Orientación, o equipo docente, persoal sanitario e a familia do alumnado será fundamental para a abordaxe das dificultades que xurden no proceso de ensino-aprendizaxe.

Asimesmo, proporcionaremos variedade de formas de representación dos contidos, por medio de imaxes, audios e vídeos. Incluiremos resumos e esquemas, lapbooks, infografía... facilitaremos a elección de tarefas, implicaremos aos discentes no seu aprendizaxe por medio de actividades que sexan relevantes para a vida cotiá dos alumnos/a e fomentaremos o traballo cooperativo na aula para que entendan que traballar xuntos lles leva a conseguir un obxectivo integrando así na aula estratexias de deseño universal de aprendizaxe.

No caso de que ao longo do curso algún discente teña dificultade para asistir ao centro por causas debidamente xustificadas empregaremos a aula virtual do centro, colgando as tarefas que imos facendo na clase e outras actividades de reforzo/ampliación. Todo isto acompañado da comunicación coa familia a través de ABALAR, correo electrónico, chamadas telefónicas... Tamén se lle facilitará ás familias a recollida das tarefas e material (llibros e/ou libretas) no propio cento escolar.

7.1. Concreción dos elementos transversais

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7
ET.1 - Expresión oral e escrita	X	X	X	X	X	X	X
ET.2 - Comprensión lectora	X	X	X	X	X	X	X

	UD 1	UD 2	UD 3	UD 4	UD 5	UD 6	UD 7
ET.3 - Fomento da creatividade, espírito científico e do emprendemento	X	X	X	X	X	X	X
ET.4 - Educación para a paz e prevención e resolución pacífica de conflitos	X	X	X	X	X	X	X
ET.5 - Educación para consumo responsable e o desenvolvemento sostible	X	X	X	X	X	X	X
ET.6 - Igualdade entre homes e mulleres	X	X	X	X	X	X	X
ET.7 - Competencia dixital	X	X	X	X	X	X	X
ET.8 - Educación para a saúde	X	X	X	X	X	X	X
ET.9 - Fomento da actividade física e o deporte	X	X	X	X			

Observacións:

Os elementos transversais enumerados anteriormente, traballaranse tanto nas UD relacionadas co seu contido, como a través das diferentes actividades que se desenvolvan ao longo do curso. O traballo dos elementos transversais está implícito na labor docente, xa que debemos transmitir unha serie de valores e actitudes ao noso alumnado, tal como reflicte a lexislación vixente.

Os elementos transversais non pertencen exclusivamente a unha área en concreto, senón que deben ser abordados ao longo de todas elas.

As CCSS serán un espazo ideal para que de xeito globalizado se traballen todos estes contidos mesturados cos propios da área.

Certos elementos transversais, como a expresión oral e escrita ou a resolución pacífica de conflitos estarán presentes ao longo de todas as unidades didácticas. Por outra banda, contidos como o desenvolvemento sustentable, serán abordados máis especificamente en unidades didácticas en concreto.

7.2. Actividades complementarias

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Planificación grupal dun menú saudable, onde se deberán ter en conta tanto os tipos e cantidades de alimentos como os gustos persoais.	O reto deste primeiro trimestre propón a reflexión sobre a alimentación e a relación que garda co benestar persoal e a saúde. Coñecer as necesidades do noso corpo, a oferta de alimentos de diferentes tipos que existen ao noso alcance e os que son máis axeitados permite aos nenos e nenas avanzar na autonomía e na comprensión e adquisición dos hábitos que lles acheguen un desenvolvemento saudable.	X		
Elaborar unha campaña publicitaria para reducir o consumo de plásticos	Preténdese que os/as estudantes organicen unha campaña publicitaria que sirva para reducir o consumo destes produtos de usar e tirar, ademais de promover alternativas máis sostibles e ecolóxicas co medio ambiente.		X	

Actividade	Descrición	1º trim.	2º trim.	3º trim.
Debate sobre as barreiras arquitectónicas do noso centro escolar	Analizar as barreiras arquitectónicas do noso centro escolar, que impiden a libre circulación de persoas con dificultades para desprazarse, e concienciar da necesidade de que todas as persoas poidan moverse sen problemas por este.			X
Charla sobre sexualidade	Preténdese que o alumnado reciba información e resposta axeitada as súas inquedanzas sobre a súa sexualidade. Esta charla estará impartida por médicos e profesionais sexólogos da clínica Otero Piñán	X		
Obradoiro sobre construción artesanal de autómatas	Actividade que entronca co tema cinco no apartado de máquinas e mecanismos . Este obradoiro será impartido por un artesán do Xeoparque Montañas do Courel e polo tanto esta actividade estaría tamén en relación co PDI do centro.			X

Observacións:

Os retos son situacións de aprendizaxe transversais que abordaremos na área de CC Naturais desde a perspectiva de que todas as áreas contribúen, desde os seus enfoques particulares, á formulación global dos proxectos, integrando saberes para que o alumnado avance nas súas competencias, relacione aprendizaxes, e se converta no protagonista da súa evolución.

Durante o reto aplicaranse os coñecementos adquiridos no trimestre a través de diferentes actividades nas distintas áreas e ámbitos, que se conxugarán e modularán para realizar un traballo cooperativo e que permitirán ao alumnado aprender a valorar os resultados do proceso.

A temporalización destas actividades complementarias aparece no apartado anterior. O espazo no que se desenvolverán será a aula de 4º EP e/ou biblioteca escolar. Non se precisarán recursos especiais distintos dos que pode haber na aula ordinaria, agás para levar a cabo a charla de sexualidade que será preciso contactar coa clínica e os profesionais que a leven a cabo.

8.1. Procedemento para avaliar o proceso do ensino e a practica docente cos seus indicadores de logro

Indicadores de logro
Adecuación da programación didáctica e da súa propia planificación ao longo do curso académico
Infórmase o/a alumno/a dos erros cometidos nas diferentes probas, tarefas e/ou actividades?
Infórmase o/a alumno/a dos resultados obtidos nas diferentes probas?
Préstase atención aos elementos transversais plantexados?
Metodoloxía empregada
Consegiuse motivar ao alumnado?

Organización xeral da aula e o aproveitamento dos recursos
Aproveitáronse os recursos dos que dispón a contorna?
Aproveitáronse os recursos dos que dispón o centro?
Medidas de atención á diversidade
Ofrcecéuselle oa alumnado as explicacións individuais que precisan?
Elabóranse diferentes actividades segundo o nivel de desenvolvemento do alumnado?
Adáptanse as probas aos diferentes ritmos e estilos de aprendizaxe?
Tomáronse medidas para atender ao ACNEAE?
Coordinación co resto do equipo docente e coas familias ou as persoas titoras legais
Mantívose contacto asiduo coas familias logrando a súa implicación no proceso?
Cal é o grao de coordinación co resto do profesorado implicado no nivel e no ciclo?

Descrición:

Os instrumentos que se empregarán para avaliar o proceso de ensino e a práctica docente e medir os indicadores anteriormente sinalados, será unha taboa de indicadores cunha escala de valoración (nunca, as veces, sempre) e serán revisados nas sucesivas reunións de ciclo e de avaliación.

8.2. Procedemento de seguimento, avaliación e propostas de mellora

Toda a programación está suxeita a ser revisada con continuidade có obxectivo de adaptar o proceso de ensino-aprendizaxe aos diferentes ritmos, intereses e necesidades do alumnado.

Durante o desenvolvemento das diferentes Unidades Didácticas e ao remate das mesmas, levarase a cabo unha avaliación obxectiva coa finalidade de mellorar o proceso de ensino-aprendizaxe. a través da aplicación informática Proens, no apartado Seguimento. A información do seguimento da programación didáctica trasládase, para a súa valoración e análise, ao equipo de ciclo, cunha frecuencia mínima mensual, deixando constancia da mesma, nas correspondentes actas.

Ao remate de cada trimestre, valoraranse os resultados académicos obtidos polo alumnado, a información recollida a través dos indicadores de logro do epígrafe anterior e os datos aportados polo equipo docente nas sesións de avaliación, có gallo de formular propostas de mellora en todos os aspectos da programación (proceso de aprendizaxe, proceso de ensino e a propia práctica docente). Faremos especial fincapé na análise das cualificacións obtidas ao longo dos tres trimestres.

Non se esperará á finalización do curso escolar para poñer en marcha as propostas de mellora identificadas durante o seguimento da programación e que sexan susceptibles de aplicación no curso actual.

9. Outros apartados